

Missio Nordica

Et fellesnordisk løft i misjonsforskningen

JAN-MARTIN BERENTSEN

En glup idé

For noen år siden ble en glup idé presentert på den årlige samlingen i Nordisk institutt for misjonsforskning og ekumenikk (NIME): Hva om vi kunne klare å lage en samlet, årlig oversikt over alt som produseres av misjonslitteratur i de nordiske land? En *fellesnordisk misjonsbibliografi* med andre ord. Det var forskningsbibliotekar Gisela W. Olesen ved Statsbiblioteket i Århus som presenterte idéen. Som bestyrer av Vahls misjonsbibliotek – den største samling av misjonslitteratur i Europa bortsett fra Rom – hadde hun bedre enn de fleste innsett behovet. Det skrives og publiseres en masse om misjon i de nordiske land, men bare en brøkdel av dette stoffet finner plass i de enkelte lands nasjonalbibliografier. Det innebærer at mye verdifullt stoff forblir ukjent og utilgjengelig.

Idéen fenget umiddelbart. En slik bibliografi ville ikke bare være verdifull for misjonsforskningen i Norden. Den ville være tjenlig også for forskere på andre felt, for kirkers, misjonsselskapers og andre organisasjoners praktiske arbeid, og – ikke minst – den ville bidra til å gjøre nordisk misjonslitteratur langt bedre kjent i verden forøvrig. En prosjektgruppe ble satt ned til å forberede saken, og dermed var det hele igang. Første bind av MISSIO NORDICA, med oversikt over all nordisk misjonslitteratur produsert i 1989, så dagens lys høsten 1990.

Tilblivelsesprosessen

Hva er så MISSIO NORDICA? La oss først, før vi ser litt nærmere på bibliografiens innhold, si litt mere om hvordan den er blitt til. NIME tok altså ansvar for å organisere det store arbeidet som måtte gjøres for å realisere idéen og besluttet å ta moderne datateknikk i bruk. Gisela

Olesen ble nordisk koordinator og faglig leder for prosjektet. Videre ble biblioteksleder Arne Samuelsen, Misjonshøgskolen, utsett som EDB-koordinator med ansvar for den datatekniske siden av arbeidet, og databasen for prosjektet (MISSNORD) ble lagt til Misjonshøgskolens anlegg i Stavanger.

Disse to kunne imidlertid ikke på egenhånd stå for innsamlingen av de nødvendige bibliografiske data i alle de nordiske land. Det ble i tillegg funnet samarbeidende dokumentalister i Sverige, Finland og Island. Disse fem dannet dermed den faggruppe som tok oppgaven med å mate databasen MISSNORD med opplysninger. Hver dokumentalist fikk ansvar for sitt land og knyttet til seg et nettverk av informatører for å sikre den nødvendige oversikt over potensielt materiale. Ved dokumentalistmøter ble så de biblioteksfaglige prinsipper for registreringen og prosedyrer for inndateringen fastlagt slik at synkroniseringen av arbeidet ble sikret. Den trykte bibliografi som nå foreligger – *MISSIO NORDICA: Bibliografi över nordisk missionslitteratur 1989*, Uppsala 1990 – er altså utskrift i boks form av de opplysninger databasen MISSNORD inneholder for førsteåret 1989.

Bibliografien

MISSIO NORDICA 1989 er blitt ei bok på over 150 sider. Det dreier seg altså om en samlet bibliografi over all den nordiske misjonslitteratur som er blitt til nevnte år. Den omfatter dermed både bøker, artikler i tidsskrifter og blad, bokanmeldelser og upublisert «gråmateriale», dvs. årsmedlinger, rapporter, utredninger etc. som ikke uten videre blir kjent av et bredere publikum. I alt 737 titler er registrert, og de står oppført under det nordiske land hvor de har sin opprinnelse. 210 titler er fra Norge, 270 fra Danmark, 139 fra Sverige, 104 fra Finland og 14 fra Island.

Hovedbolken i bibliografien er naturlig nok selve *dokumentlista* med de 737 titlene, oppdelt slik at en finner bøker, artikler, «gråmateriale» og annet i denne rekkefølge. Lista inneholder en knapp beskrivelse av hver av titlene med angivelse i stikkords form av hva de handler om og hvilket land de spesielt beskjeftiger seg med.

Forut for dokumentlista er det anført en *oversikt over 92 nordiske tidsskrift og blad* som systematisk er gjennomgått for å finne fram til de oppførte titler. Oversikten dekker de viktigste misjonspublikasjoner i hvert av de nordiske land. (En oppmerksom norsk leser vil allerede her oppdage at dette første bindet av bibliografien – slik forordet understreker – bærer preg av å være en prøveutgave: *Misjonstidende* er ved

en inkurie falt ut av oversikten. Det er dog gjennomgått, og en rekke titler er inkludert.)

I etterkant av dokumentlista over den utkomne litteraturen følger så en rekke *registre* til hjelp når en vil søke etter litteratur i bibliografien. Først et forfatterregister som viser i alt 515 navn på forfattere i alfabetisk orden med angivelse av hvilke titler den enkelte står for. Dernest følger et institusjonsregister som angir 97 navngitte institusjoner og hvilke titler disse står bak, en geografisk indeks som gjør at en raskt kan finne fram til hvor der måtte være skrevet noe om f.eks. Thailand, og til slutt to velegnede emneregistre hvor en kan søke etter stoff om nettopp det emne en er interessert i.

Det er forøvrig viktig å understreke at hele bibliografien er utarbeidet slik at den kan komme et *internasjonalt publikum* til gode. Alle stikkord og emneord er på engelsk, og hver tittel – hvor jo originalen i de fleste tilfeller er på et av de nordiske språk – er forsynt med engelsk oversettelse. Dessuten fins både forord, introduksjon og brukerveiledning også i engelsk oversettelse. Dermed gir bibliografien det internasjonale publikum en helt ny mulighet for innsikt i nordisk misjonslitteratur, og – vice versa – den gir nordiske forfattere mulighet til å få bekjentgjort sine bidrag for den videre verden.

Økonomi og framtid

Er MISSIO NORDICA liv laga? Utvilsomt, hva behov og faglig standard angår. Dokumentalistgruppen med koordinatorene i spissen gjør et profesjonelt arbeid det står all respekt av. Det store spørsmålet har vært – og er – om vi kan finne en sikker *økonomisk basis* for prosjektet. På dette punktet har vi i NIME strevd adskillig i og med at NIME selv ikke rår over økonomiske ressurser. Etableringen og arbeidet med databasen første året ble finansiert med støtte fra Nordisk Råd gjennom Nordinfo, og den trykte utgaven av 1989-materialet ble realisert med bidrag fra Lunds Missionsällskap, Sverige.

Utover førsteåret og førsteutgaven er vi henvist til å finne økonomisk støtte blant potensielle brukere av bibliografien. NIME har foreløpig vedtatt en prøveperiode for prosjektet på tre år utover førsteåret (1. juli 1990–1. juli 1993). For denne perioden må det da årlig skaffes til veie Nkr 45.000,- hver i Norge, Danmark, Sverige og Finland. I denne hensikt er henvendelser gått til misjonsråd, misjonsorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner, og situasjonen har avtegnert seg noe ulikt i de enkelte land. I Sverige og Danmark har misjonsrådet tatt ansvar for saken, mens vi i Finland og Norge har måttet henvende oss til instanser

enkeltvis. For Norges vedkommende har vi mottatt tilstrekkelige garantier. NIME anså på sitt årsmøte i august 1990 situasjonen såpass avklart at en vedtok å bringe prosjektet fra førsteåret og inn i prøveperioden. Arbeidet med bibliografiens bind 2 (misjonslitteratur fra 1990) er dermed i full gang. Skal imidlertid MISSIO NORDICA bli etablert som en permanent, løpende bibliografi, noe som er vår målsetting, er det nødvendig å finne fram til en annen og sikrere finansieringsordning enn den «dugnad» som ligger bak oppstartåret og prøveperioden. I så henseende gjenstår det ennå adskillig arbeid å gjøre for NIME.

Når NIME hadde frimodighet til å føre MISSIO NORDICA fra oppstartåret og inn i den vedtatte prøveperioden og allerede er igang med å produsere bibliografiens bind 2, er det ikke minst i tro på at det bind 1 som nå foreligger, vil skjerpe interessen for prosjektet betydelig. Boka er trykt i 900 eksemplarer som nå spres offensivt i «reklameøyemed» i relevante miljøer i alle de nordiske land. I Norge sendes bibliografien gratis til en hel rekke organisasjoner og institusjoner. Andre interesserte vil kunne få *MISSIO NORDICA 1989* for kr. 50,- ved henvendelse til Egede Instituttet – så langt vår kvote på 160 eksemplarer rekker. Det er vårt håp at vi ved oppstartårets utgave slik også i Norge vil skape interesse og medarbeiderskap omkring dette fellesnordiske løft i misjonsforskningen.

Jan-Martin Berentsen, f. 1939, cand. theol. 1964, misjonsprest for NMS i Japan 1966–74, dr. theol. 1982. Professor i misjonsteologi ved Misjonshøgskolen i Stavanger.

MISSIO NORDICA: A joint Nordic venture in missionary research

A brief presentation of the ambitious bibliographical project, which aims at a yearly production of a comprehensive bibliography of Nordic missionary literature. The first volum, covering 1989, has appeared, and is recommended as a great contribution to mission studies.